

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ МОТИВАЦІЇ ДОМОГОСПОДАРСТВ ДО ЗАОЩАДЖЕНЬ

Коваленко В.В. доктор економічних наук, професор, професор кафедри банківської справи, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: kovalenko-6868@ukr.net
ORCID:0000-0003-2783-186X

***Анотація.** У статті висвітлені теоретичні та практичні аспекти впливу макроекономічних чинників на мотивацію домогосподарств до заощаджень. Доведено, що макроекономічна нестабільність, яка супроводжує розвиток економіки України, спонукає суб'єктів фінансового ринку, зокрема банків, до проведення спекулятивних операцій, які викликають не довіру з боку домогосподарств. Праведно аналіз впливу макроекономічних чинників на прийняття мотиваційних рішень домогосподарств щодо заощаджень. За результатами проведеної оцінки впливу макроекономічних чинників мотивації домогосподарств до заощаджень, зроблено висновок про те, що подальші розробки повинні бути зосереджені на активізації макроекономічних спонукальних заходів щодо прийняття домогосподарствами мотиваційних рішень до заощаджень. До таких заходів слід віднести модернізацію діючої системи страхування вкладів домогосподарств.*

***Ключові слова:** макроекономічні чинники, заощадження, домогосподарства, фінансові посередники, оцінка.*

MACROECONOMIC FACTORS OF MOTIVATION OF HOUSEHOLDS TO SAVINGS

Kovalenko Victoria, D.Sc. (Economics), Professor, Professor, Department of Banking, Odessa National University of Economics, Ukraine
e-mail: kovalenko-6868@ukr.net
ORCID:0000-0003-2783-186X

***Abstract.** Introduction. In world practice, household savings are a powerful source of investment for economic development. On the one hand, households themselves need household savings as part of their financial capacity, which increases purchasing power and strengthens the financial security of well-being. On the other hand, household savings are a source of investment resources in the economy. Purpose. The purpose of the study is to substantiate the theoretical aspects of the impact of macroeconomic factors on the motivation of households to save and formulate recommendations for improving the effectiveness of macroeconomic measures to stabilize this process. He operating environment in which Ukrainian banks operate is unstable and volatile, and the ability to generate cash flows with the necessary quantitative and qualitative parameters is limited. Results. In the article, it is proved that among modern theories there is a behaviorist (behavioral) economic theory, which considers the influence of psychological phenomena on people decision-making. It is determined that in the conditions of COVID-19 there was an increase in confidence in banking institutions. The article is a fair analysis of the impact of macroeconomic factors on the motivational decisions of households about savings. Such macroeconomic factors include: the level of income and expenditure of households, the level of wages, the dynamics of*

monetary aggregates. It is proved that given the role of savings in society, the state of household savings reflects the processes of general economic development of Ukraine, in particular, social aspects, as well as the development of financial and banking systems. Conclusions. In order to increase the level of motivation of households to save, it is advisable to introduce a combined system of guaranteeing household deposits in Ukraine, in which the basic deposit guarantee system up to the minimum limit through the Deposit Guarantee Fund is supplemented by a system of additional deposit guarantee over the limit. Therefore, further development should focus on intensifying macroeconomic incentives for households to make motivational decisions about savings.

Key words: macroeconomic factors, savings, households, financial intermediaries, valuation.

JEL Classification: G21, O 11, R 20.

Постановка проблеми. У світовій практиці заощадження домогосподарств є потужним джерелом формування інвестицій для розвитку економіки. Макроекономічна нестабільність, яка супроводжує розвиток економіки України, спонукає суб'єктів фінансового ринку, зокрема банків, до проведення спекулятивних операцій, які викликають не довіру з боку домогосподарств.

Заощадження домогосподарств відіграють важливу економічну роль. З одного боку, вони необхідні самим домогосподарствам як складова їх фінансового потенціалу, що підвищує купівельну спроможність і зміцнює фінансове забезпечення добробуту. З іншого боку, заощадження домогосподарств є джерелом формування інвестиційних ресурсів в економіку. Реалізація обох завдань одночасно можлива тільки за допомогою фінансових посередників, через використання послуг яких досягається не лише ефективність вкладення тимчасово вільних коштів, а й убезпечення заощаджень від фінансових та нефінансових ризиків [1, с. 77-78].

Тому, саме дослідження макроекономічних чинників та їх впливу на мотиваційні рішення домогосподарств до заощаджень, у сучасних умовах розвитку фінансового ринку, набувають найбільшої актуальності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню питання ролі мотиваційних рішень домогосподарств до заощаджень приділено увагу науковцями та практикарами. Вагомий внесок у дослідженні цього питання зробили вітчизняні науковці: М.Петрик, С. Аржевітін, С.Волосович, О.Добровольська, Т.Гудзь, О.Заславська, В.Карковська, Т. Кізіма, А. Оліник. Більшість наукових праць зорієнтована на дослідженні загальних понять щодо впливу заощаджень домогосподарств на соціально-економічний розвиток України.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас подальшого детального аналізу потребує комплексне дослідження щодо впливу макроекономічних чинників на мотиваційні рішення домогосподарств до заощаджень з метою виявлення найбільш суттєвих проблем і визначення конкретних напрямів та пропозицій щодо проведення ефективних заходів щодо підвищення довіри домогосподарств.

Мета дослідження є обґрунтування теоретичних аспектів щодо впливу макроекономічних чинників на мотивацію домогосподарств до заощаджень та формулювання рекомендацій щодо підвищення ефективності макроекономічних заходів до стабілізації цього процесу.

Основний матеріал. З позиції економічної теорії «заощадження населення» є одним із ключових понять. У науковій праці [2, с. 276], автори виокремлюють в розвитку економічної теорії заощаджень чотири етапи:

- класична політекономія, в якій обґрунтована система поглядів на проблеми розподілу доходів, визначення проблеми споживання та заощаджень;
- маржиналізм, де розкрито проблеми взаємозв'язку процента й ролі заощаджень у розвиток економіки;
- кейнсіанська школа, коли було системно визначено особливе місце категорії «заощадження» серед фундаментальних економічних категорій;
- монетаризм, за якого заощадження розглядаються у взаємозв'язку з доходами.

Авторка статті дотримується думки, що серед сучасних теорій вирізняється біхевіористська (поведінкова) економічна теорія, яка розглядає вплив психологічних феноменів на прийняття людьми економічних рішень. Саме психологічний феномен пов'язаний з прийняттям мотиваційного рішення домогосподарств до заощаджень. Безпосередньо мотиваційне рішення – визначається довірою до фінансових посередників, та впершу чергу до банків.

Довіра до банківської системи є комплексним поняття, тому для адекватного оцінювання її варто розглядати як систему, що складається із сукупності елементів, а саме комерційних банків та Національного банку (НБУ) як регулятора їхньої діяльності [3, с. 27].

Естебан Ортіз-Оспіна та Макс Розер вважають, що довіра є визначальним елементом соціального капіталу – ключовим внеском для підтримки результатів добробуту, включаючи економічний розвиток [4].

Соціологічне опитування центру Разумкова у лютому 2020 р., висвітлюють такі дані щодо довіри: для банків – зовсім не довіряють – 34,3 %, скоріше довіряють – 16,1 %, повністю довіряють – 2,3 %. Стосовно НБУ: зовсім не довіряють – 26,1 %, скоріше довіряють – 24,5 %, повністю довіряють – 2,5 %. Отож, зросла частка людей, які повністю довіряють банкам і НБУ, проте вона все ще залишається на низькому рівні [5].

Агентство США з міжнародного розвитку USAID провело дослідження рівня довіри. Результати станом на 2019 р. є такими: повністю довіряють приватним і державним банкам 3 % і 6 %; скоріше довіряють 17 % і 29 %; зовсім не довіряють 42 % і 28 % [6].

Як зазначає Петрик М., найголовнішим є те, що без достатнього рівня довіри діяльність НБУ не може бути ефективною, оскільки саме наявність довіри забезпечує адекватну раціональну поведінку учасників ринку у відповідь на офіційні повідомлення регулятора. Лише за такої умови він може досягти проголошених цілей щодо інфляції, валютного курсу, ділової активності [7, с. 146].

При цьому, слід відмітити підвищення довіри до банківських інститутів в умовах COVID-19. Рейтинги пізнаваності та довіри споживачів складаються за результатами опитування громадської думки на основі міжнародної методики Global Reputation Index (GRI), розробленої відповідно до управлінських принципів Reputation Institute. За даними GRI, у 2020 році, банки покращують власну репутацію за рахунок взаємодії в умовах кризи. Завдяки умовам, які банки створили, допомагаючи клієнтам і співробітникам пережити пандемію, репутація банків знову зростає після падіння протягом останніх двох років. В умовах кризи економіки, для підприємств і споживачів, банки, які активно повідомляли про свої плани по COVID-19 своїм клієнтам, мають репутацію на 24,5 бали вище за шкалою від 1 до 100 у порівнянні з тими, хто цього не робив [8].

Мотивація домогосподарств до заощаджень також від моделі їх фінансової поведінки (табл. 1).

Таблиця 1

Моделі фінансової поведінки домашніх господарств

Тип	Фінансові стратегії	Характеристика
-----	---------------------	----------------

моделі		
споживча	Стратегія державних трансфертів	Мінімальна диверсифікація стратегій і інструментів, максимальна концентрація пасивних стратегій, наявність неліквідних активів, вирішення поточних проблем
	Стратегія приватних трансфертів	
	Майнова стратегія (у неліквідних формах)	
	Мінімальна стратегія	
заощаджувальна	Стратегія запозичень	Максимальна диверсифікація стратегій, мінімальна диверсифікація інструментів, помірна концентрація активних і пасивних стратегій, переважання ліквідних форм активів, акцент на збереження заощаджень в умовах інфляції та знецінення
	Стратегія готівкових заощаджень	
	Стратегія організованих вкладів	
	Стратегія наданих кредитів	
	Майнова стратегія (у ліквідній формі)	
	Страхова стратегія	
	Соціальна стратегія	
інвестиційна	Майнова стратегія (у ліквідній формі)	Мінімальна диверсифікація інструментів, максимальна концентрація активних стратегій, відсутність неліквідних активів, акцент на дохідні фінансові інструменти
	Страхова стратегія	
	Стратегія цінних паперів	
	Стратегія готівкових заощаджень	
	Стратегія організованих вкладів	
	Соціальна стратегія	

Джерело: [9, с. 125]

Тому, можемо констатувати, що обсяг заощаджень домогосподарств залежить як від рівня отриманого доходу, так і від очікування або стабільності в економічному й політичному розвитку країни, або різноманітних негативних змін.

Формування заощаджень домогосподарств залежить від дії макроекономічних чинників, які впливають на формування його доходів і структуру витрат.

Заощадження домогосподарств – важливий економічний показник, що вимірюється перевищенням поточних доходів над поточними витратами. Рішення громадян щодо розподілу свого доходу на витрати й заощадження, а також форми здійснення останніх безпосередньо позначаються на збільшенні економічних можливостей держави, що в результаті сприяє підвищенню добробуту людей [10, с. 39].

Дослідження динаміки та факторів формування доходів, витрат і заощаджень домогосподарств – важливий етап виявлення тенденцій та закономірностей виявлення у них мотиваційних рішень до заощаджень. Насамперед, звернемося до виявлення загальних тенденцій у формуванні доходів домогосподарств (рис. 1).

Як свідчать дані рисунку 1, протягом 2009-2019 рр. більш ніж 4/5 усіх доходів формується за рахунок заробітної плати, соціальної допомоги та інших одержаних поточних трансфертів (у 2017 р. – 79,1 %) і лише близько 20,9 % – за рахунок прибутку та змішаного доходу й доходів від власності. Таке співвідношення свідчить, з одного боку, доволі високу залежність добробуту домогосподарств від допомог і виплат з боку держави, а з іншого, підтверджує підвищення частки бідного домогосподарств, відсутність в Україні середнього класу, доходи якого більшою мірою формуються від власного бізнесу, об'єктів нерухомості, цінних паперів, майнових прав тощо.

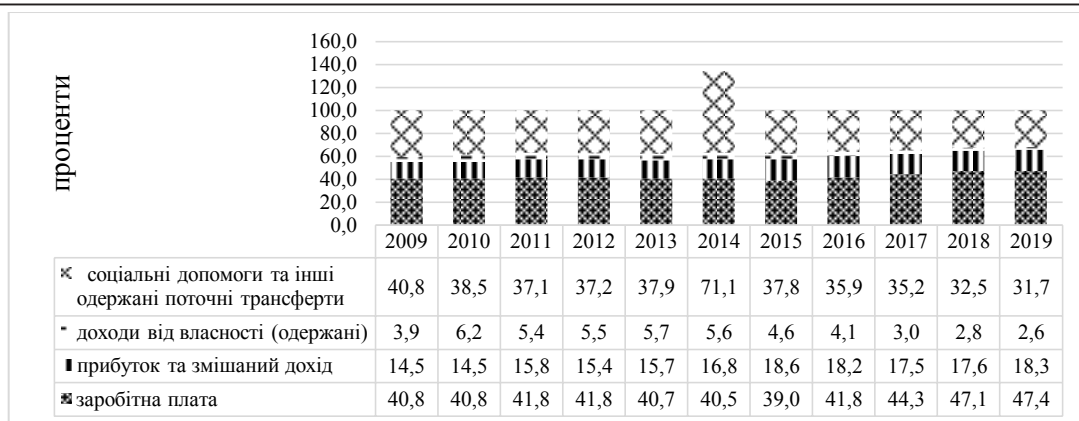

Рис. 1 Динаміка та структура доходів домогосподарств за 2009-2019 рр., %
Джерело: розраховано автором за матеріалами [11]

Основним джерелом доходів домогосподарств традиційно виступає заробітна плата, аналіз якої проводиться за її основними видами – номінальною та реальною. Аналіз номінальної заробітної плати дає змогу оцінити загальну суму коштів, що виплачується за результати трудової діяльності, а також порівняти її з іншими показниками поточного року; аналіз реальної заробітної плати дозволяє встановити купівельну спроможність виплачених коштів [12]. На рисунку 2 представлено співвідношення між номінальною та реальною заробітною платою.

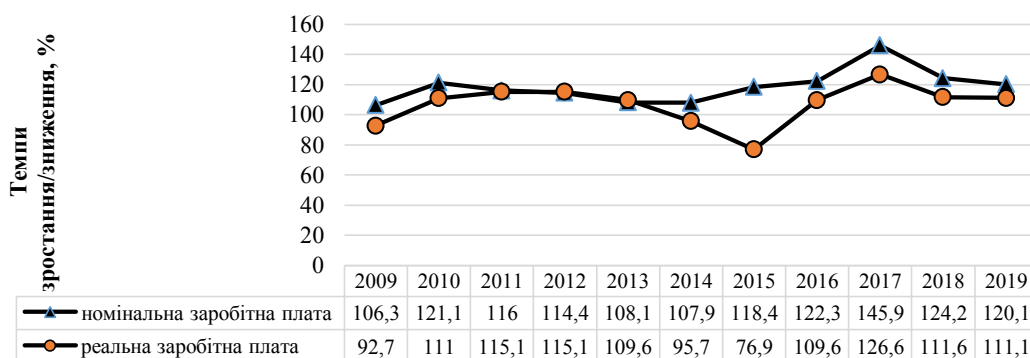

Рис. 2 Темпи росту номінальної та реальної заробітної плати в Україні за 2009-2019 рр., %
Джерело: розраховано автором за матеріалами [12]

На основі даних, представлених на рисунку 2, у 2019 р. в порівнянні з 2009 р. простежується тенденція щодо підвищення як номінальної, так і реальної заробітної плати. Отже, середні темпи росту номінальної заробітної плати випереджають середні темпи росту реальної заробітної плати на 19 %. Така ситуація свідчить про погіршення матеріального становища домогосподарств, про інфляційні процеси в економіці, які призводять до знецінювання заробітної плати, зниження її купівельної спроможності.

Найвищий рівень середньомісячної заробітної плати у січні 2020 р. є характерним для промислово розвинених регіонів (м. Київ – 15787 грн. (115 % до попереднього періоду), Донецька обл. – 11656 грн. (116,0 % до попереднього періоду), Київська обл. – 11267 грн. (115,9 % до попереднього періоду), Запорізька обл. – 10720 грн. (114,6 % до попереднього періоду), Дніпропетровська обл. – 11310 грн. (117,3 % до попереднього періоду), Миколаївська обл. – 10525 грн. (122,6 % до попереднього періоду) та Полтавська обл. –

10017 грн. (113,6 % до попереднього періоду). Найнижчий спостерігається у Тернопільській (8181 грн.) та Чернівецькій (8185 грн.) областях [68]. Середній рівень по Україні склав у 2017 році – 7104 грн. Усі інші регіони відзначаються середнім розміром заробітної плати [12].

Отже, існуючі відмінності в оплаті праці обумовлені, перш за все, галузевими особливостями регіонів і структурою економіки в них. В індустріально розвинутих регіонах Сходу й Центру рівень заробітної плати вище, ніж в переважно аграрних областях Півночі та Заходу країни. З іншого боку, соціальні виплати навпаки вище в аграрних регіонах. Валовий прибуток і змішаний дохід вище в тих областях, де відносно велика частка малого бізнесу в структурі економіки.

Мотивація домогосподарств до заощаджень характеризується не тільки доходами, а й витратами (рис. 3). Аналізуючи структуру сукупних витрат домогосподарств за 2019 рік, можна зробити висновок, що майже весь дохід сім'ї витрачається на споживання – 92,10 % що стримує споживання інших послуг, а отже і витрат на освіту, відпочинок, розваги, заощадження тощо. Збільшення цієї статті витрат спостерігається на протязі усього досліджуваного періоду. Це все призводить до зменшення добробуту домогосподарств, що, у свою чергу, впливає на неефективне формування і використання їх фінансових ресурсів.

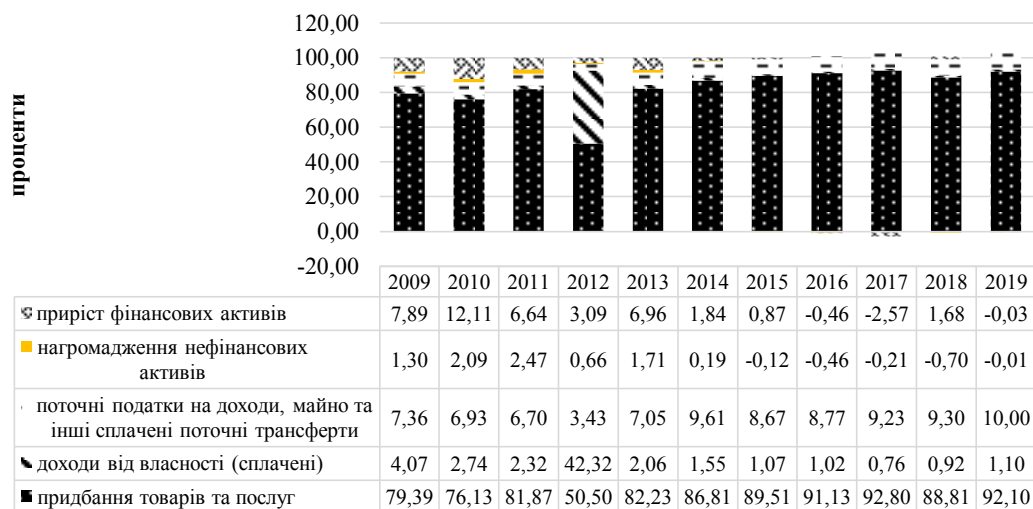

Рис. 3 Динаміка та структура витрат домогосподарств України за період 2009-2019 рр., %

Джерело: розраховано автором за матеріалами [11]

Якщо проаналізувати структуру та динаміку заощаджень домогосподарств (рис. 4), то можна дійти висновку, що заощадження домогосподарств мають тенденцію до зменшення, окрім позиції, яка стосується заощаджень в іноземній валюті та спостерігається тенденція до збільшення приросту грошових вкладів та заощаджень у цінні папери.

Зазначене свідчить про відновлення довіри до банків з боку домогосподарств. При цьому, приріст отриманих позик набуває тенденції до зниження. Так, у порівнянні з попереднім роком, у 2019 р., їх зменшення відбулося на суму 3120 млн грн.

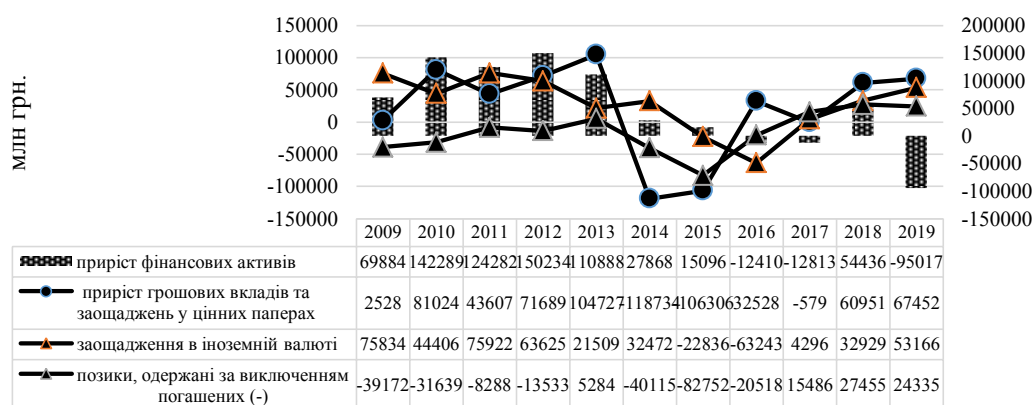

Рис. 4 Структура та динаміка заощаджень домогосподарств України за період 2009-2019 рр, млн грн.

Джерело: розраховано автором за матеріалами [11]

При цьому ми можемо констатувати позитивну динаміку виходу даних показників з негативного результату, яке особливо прослідковується у 2016-2017 роках.

Як свідчать дані таблиці 2, динаміка обсягів доходів та заощаджень домогосподарств протягом досліджуваного періоду є неоднозначною. При цьому доходи домогосподарств зростали стабільно, а заощадження, до 2013 року мали зростаючу динаміку, а з 2014 року мали негативну тенденцію, що можливо пояснити політичною кризою.

Таблиця 2

Динаміка доходів, витрат і заощаджень домогосподарств в Україні протягом 2005-2019 рр., млрд грн.

Роки	Доходи домогосподарств	Витрати домогосподарств	Заощадження домогосподарств	Питома вага заощаджень у доходах, %
2005	381,4	335,8	45,7	11,98
2006	472,1	427,9	44,2	9,36
2007	623,3	575,5	47,8	7,67
2008	845,6	793,6	52,0	6,15
2009	894,3	813,9	80,4	8,99
2010	1101,2	939,3	161,9	14,70
2011	1266,8	1143,6	123,1	9,72
2012	1457,8	1353,2	104,6	7,18
2013	1548,7	1432,5	116,2	7,50
2014	1516,8	1486	30,8	2,03
2015	1735,9	1723	12,9	0,74
2016	1989,8	2007,7	-17,9	-0,90
2017	2475,8	2544,8	-12,8	-0,52
2018	3248,7	3194,3	54,4	1,67
2019	3699,3	3794,4	-95,0	-2,57

Джерело: розраховано автором за матеріалами [11]

З динаміки відношення заощаджень домогосподарств до доходів видно, що питома вага заощаджень у сукупності доходів коливається в межах від -2,57 до 14,7 %, що фактично характеризує схильність домогосподарств України до заощаджень. При цьому слід ви-

ділити певні закономірності, які характеризують схильність домогосподарств України до заощаджень залежно від економічного стану української економіки.

Зокрема, можемо відмітити, що упродовж 2005-2019 років спостерігалась тенденція до скорочення схильності українців до заощаджень. Так у 2005 році показник схильності до заощаджень в Україні склав 11,98 %, а у 2019 взагалі показав негативне значення -2,57 %. Починаючи з 2010 року спостерігається падіння цього показника: у 2010 році домогосподарств України заощадило 14,7% від одержаних доходів, а потім показувало зменшувальну тенденцію (рис. 5).

Ситуація зі схильністю до заощаджень в загалом має негативну тенденцію, яку можливо пояснити фінансовою кризою та політичною кризою, як можливо побачити з рисунку 5 зовнішні потрясіння мають значний вплив на схильність домогосподарств до заощаджень. Також, після фінансової кризи домогосподарства скорочували заощадження у порівнянні з доходами, спостерігається невелика тенденція до збільшень заощаджень, та після політичної кризи цей показник починає приймати від'ємне значення, тобто домогосподарства не заощаджує, а використовує раніше заощадженні кошти.

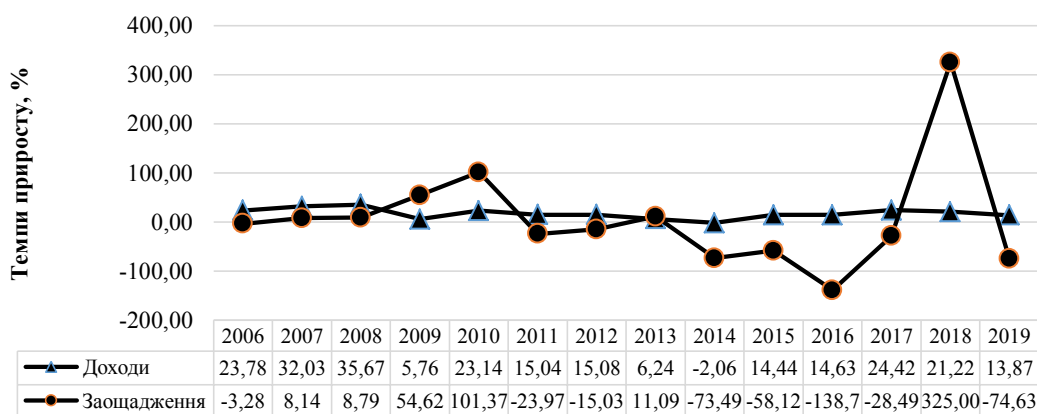

Рис. 5 Річні темпи приросту доходів та заощаджень домогосподарств в Україні протягом 2006-2019 років

Джерело: розраховано автором

Як свідчать дані таблиці 3, якщо наприкінці 2009 року обсяг грошового агрегату М0 склав 157029 млн грн., то до кінця 2019 року цей показник перевищив 384366 млн грн., частина з яких – це кошти домогосподарств, які за відповідних умов можуть перетворитись на банківський ресурс.

Таблиця 3

Динаміка грошових агрегатів України за період 2009-2019, млн грн.

Рік	М0	М3	М0/М3, %
2009	157029	487298	32,22
2010	182990	597872	30,61
2011	192665	685515	28,11
2012	203245	773199	26,29
2013	237777	908994	26,16
2014	282947	956728	29,57
2015	282673	994062	28,44
2016	314394	1102700	28,51

2017	332542	1208859	27,51
2018	363629	1277635	28,46
2019	384366	1438311	26,72

Джерело: розраховано автором за матеріалами [54]

Узагальнюючи результати дослідження, слід констатувати, що з огляду на роль заощаджень у суспільстві саме стан заощаджень домогосподарств відображає процеси загальноекономічного розвитку України, зокрема, соціальні аспекти, а також розвиток фінансової і банківської систем.

Висновки. Підсумовуючи вищесказане можна зробити висновок, якщо не передбачати істотного погіршення економічної ситуації, але збереження негативних, однак властивих, вітчизняній економіці явищ таких, як: інфляція, девальвація, бідність населення, деіндустріалізація, розширення обсягів спекулятивних фінансових операцій, у 2020 р. очікується зниження рівня трансформації заощаджень домогосподарств у інвестиційні ресурси. За доцільне, є запровадження комбінованої системи гарантування депозитних вкладів домогосподарств в Україні, в якій система базового гарантування вкладів на суму до мінімального ліміту через Фонд гарантування вкладів фізичних осіб доповнюється системою додаткового гарантування вкладів на суму понад ліміт, через систему страхового ринку. Тому, подальші розробки повинні бути зосереджені на активізації макроекономічних спонукальних заходів щодо прийняття домогосподарствами мотиваційних рішень до заощаджень.

Список літератури:

1. Гудзь Т.П. Сучасні тенденції розвитку заощаджень українських домогосподарств із використанням банківських продуктів. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2019. № 3 (94). С. 77-87. DOI: <http://doi.org/10.37734/2409-6873-2019-3-8>.
2. Коваленко В.В., Сергєєва О.В. Заощадження населення у формуванні фінансових ресурсів банків. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 28. С. 275-283.
3. Щуревич О., Стахів І. Підвищення довіри до банківської системи України. *Світ фінансів*. 2020. 2 (63). С. 24-35.
4. Trust by Esteban Ortiz-Ospina and Max Roser. URL : <https://ourworldindata.org/trust/>.
5. Рівень довіри до суспільних інститутів та електоральні орієнтації громадян України URL : <http://razumkov.org.ua>
6. Більше половини українців не довіряють банкам. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/10144520-bilshe-polovini-ukrajinciv-nedoviryayut-bankam-doslidzhennya.html>.
7. Петрик М., Місюрак Ю., Панич О. Роль індикаторів довіри до фінансового ринку у діяльності банків. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2019. Вип. 57. С. 143-153.
8. Global RepTrak – 2020's Most Reputable Companies Worldwide. URL: <https://www.reptrak.com/global-reptrak-100/>
9. Пасажко Т. С. Роль заощаджень населення в економіці та фінансовий механізм їх активізації. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Економіка*. 2015. Т. 23. Вип. 9 (2). С. 87–93.
10. Кізіма Т. О. Заощадження домашніх господарств: сутнісно-теоретичні та класифікаційні аспекти. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2010. № 10 (113). С. 200-206.

11. Доходи та витрати населення України URL : https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2007/gdn/dvn_ric/dvn_ric_u/arh_dvn_kv_u.htm. (дата звернення: 10.05.2020).

12. Середньомісячна заробітна плата за регіонами за період з початку року у 2020 році. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2017/gdn/reg_zp_p/reg_zpp17_u.htm. (дата звернення: 10.05.2020).

13. Макроекономічний та монетарний огляд, травень 2020. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/makroekonomichniy-ta-monetarniy-oglyad-traven'-2020-roku>. (дата звернення: 10.05.2020).

Reference:

1. Hudz, T.P. (2019) Current trends in the development of savings of Ukrainian households using banking products. *Scientific Bulletin of Poltava University of Economics and Trade*, 3 (94), 77-87. DOI: <http://doi.org/10.37734/2409-6873-2019-3-8>. [in Ukrainian].

2. Kovalenko, V.V. & Sergeeva, O.V. (2019) Savings of the population in the formation of financial resources of banks. *Market infrastructure*, 28, 275-283. [in Ukrainian].

3. Shchurevych, O. & Stakhiv, I. (2020) Increasing confidence in the banking system of Ukraine. *The world of finance*, 2 (63), 24-35. [in Ukrainian].

4. Trust by Esteban Ortiz-Ospina and Max Roser. Retrieved from: <https://ourworldindata.org/trust/>.

5. Level of trust in public institutions and electoral orientations of citizens of Ukraine (2020). Retrieved from: <http://razumkov.org.ua>. [in Ukrainian].

6. More than half of Ukrainians do not trust banks (2019). Retrieved from <https://www.unian.ua/economics/finance/10144520-bilshe-polovini-ukrajinciv-nedoviryayut-bankam-doslidzhennya.html>. [in Ukrainian].

7. Petryk, M., Misyurak, Y. & Panych, O. (2019) The role of indicators of confidence in the financial market in the activities of banks. *Bulletin of Lviv University. The series is economic*, 57, 143-153. [in Ukrainian].

8. Global RepTrak – 2020's Most Reputable Companies Worldwide (2020). Retrieved from: <https://www.reptrak.com/global-reptrak-100/>

9. Pasazhko, T.S. (2015) The role of savings in the economy and the financial mechanism of their activation. *Bulletin of Dnipropetrovsk University. Series: Economics*, 23, 9 (2), 87–93. [in Ukrainian].

10. Kizima, T.O. (2010) Household savings: essential-theoretical and classification aspects. *Formation of market relations in Ukraine*, 10 (113), 200-206. [in Ukrainian].

11. State Statistics Service of Ukraine (2020) Incomes and expenditures of the population of Ukraine. Retrieved from https://ukrstat.org/uk/operative/operative2007/gdn/dvn_ric/dvn_ric_u/arh_dvn_kv_u.htm. (accessed May, 10, 2020). [in Ukrainian].

12. State Statistics Service of Ukraine (2020) Average monthly wages by region for the period from the beginning of the year in 2020. Retrieved from https://ukrstat.org/en/operativ/operativ2017/gdn/reg_zp_p/reg_zpp17_u.htm. (accessed May, 10, 2020). [in Ukrainian].

13. National Bank of Ukraine (2020) Macroeconomic and Monetary Review (2020). Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/news/all/makroekonomichniy-ta-monetarniy-oglyad-traven'-2020-roku>. (accessed May, 10, 2020). [in Ukrainian]